

HERMENEUTIEK – HET DISPENSATIONALISME

Onder Evangelische gemeenten en gelovigen is het dispensationalisme, in Nederland vaak de “bedelingenleer” genoemd, een invloedrijk hermeneutisch principe.

Het dispensationalisme heeft als doel de Bijbel begrijpelijk te maken. De eenvoud van het (theologische) systeem, de duidelijke indeling van de Bijbel, het afwezig zijn van theologische termen: het heeft er allemaal toe geleid dat dit systeem de afgelopen eeuw door veel gelovigen begrepen en ‘omarmd’ werd.

Uitgangspunten

Het dispensationalisme gaat uit van, ondermeer, het volgende:

1. er is sprake van een persoonlijke God, die de Hemel en aarde geschapen heeft;
2. de Bijbel wordt –voorzover mogelijk- letterlijk geïnterpreteerd en is onfeilbaar;
3. Christus Jezus is lichamelijk opgestaan;
4. Een “pre-millennium”-theologie (= geloof in een letterlijk Duizendjarig Rijk)
5. Het handelen van God, met de mens, ingedeeld in duidelijke, afgebakende, perioden;
6. Het maken van onderscheid tussen Israël en de Gemeente (kerk)

Oorsprong

Hoewel tegenstanders, met name aanhangers van de verbondsleer, van het dispensationalisme beweren dat het 'systeem' vrij nieuw is (en veelal claimen dat het 'bedacht' is door John Nelson Darby), is dit niet juist. Uit de vroege kerkgeschiedenis is het duidelijk dat bijvoorbeeld Justines, Iranaeus, Clemens van Alexandrië en zelfs Agustinus geloofden en beleden dat God in diverse perioden (bedelingen) handelde met mensen op een unieke manier.

Ryrie ¹⁾ schrijft in zijn boek "The Moody Handbook of Theology" hier onder andere over. Wel voegt hij hier aan toe: "We willen niet de suggestie wekken dat de vroege kerkvaders dispensationalisten waren en terecht wordt geconstateerd dat zij [niet meer dan] een primitieve vorm van dispensationalistische concepten leerden".

Darby en Scotfield zijn vaak "de" namen die vallen omdat zij de bekendste leraren waren op dit gebied. Maar reeds vóór Darby onderwezen anderen de "bedelingen", zoals bijvoorbeeld

- * Pierre Poiret (1646-1719)
- * John Edwards (1637-1716)
- * Isaac Watts (1674-1748)

Darby en -met name- Scotfield wisten deze vorm van theologie onder de aandacht te brengen van 'het grote publiek'. Darby wordt echter vaak gezien als de grondlegger van het "moderne dispensationalisme" omdat hij als eerste het systematisch en geordend op schrift stelde.

De invloed van het werk van Darby is, ondanks dat velen hem niet eens meer kennen, ontegenzeggelijk groot geweest. Het zogeheten "Fundamentalisme", wat tot bloei kwam in begin 1900 en zijn naam kreeg naar aanleiding van de uitgave van een serie geschriften onder de noemer "The Fundamentals: A Testimony of Truth", leunt zwaar op het werk en de bediening van deze grote man Gods. Dwight L. Moody zei eens over Darby: "Ik zou nog liever mijn complete bibliotheek verliezen -uitgezonderd mijn Bijbel- dan dat ik afstand zou moeten doen van de geschriften van Darby.

¹ Zie ook: “Inleiding Theologie”

Zij zijn voor mij een sleutel tot de Schrift geweest". A.C. Gaebelien, een redacteur van "The Fundamentals", plaatst Darby zelfs op één lijn met Johannes Calvijn, John Knox en John Wesley.

De meest eenvoudige bedelingenleer onderscheidt 3 bedelingen:

1. de bedeling of heerschappij van de Wet (= verleden);
2. de bedeling of heerschappij van de Genade (= heden);
3. de bedeling van het Messiaanse Koninkrijk (= toekomst).

Het klassieke dispensationalisme kent er zeven ²). Daarnaast zijn er nog andere varianten zoals het ultra- of hyperdispensationalisme, welke later zijn ontstaan.

Invloed

Met name in Amerika, Canada en Engeland heeft het dispensationalisme een grote invloed gehad, zelfs op de politiek (bijvoorbeeld de verhouding van Amerika ten opzichte van Israël). In Nederland is de invloed van het dispensationalisme veel minder groot, mede omdat in Nederland met name het "Calvinisme" en de er aan gerelateerde vervangingstheologie erg sterk vertegenwoordigd was.

Er zijn in de Verenigde Staten diverse Bijbelscholen, colleges en universiteiten welke in hun onderwijs uitgaan van het dispensationalistische model. Bekende instituten zijn de Colorado Christian University, Calvary Bible College, Dallas Theological Seminary en het Moody Bible Institute.

In Nederland werd het dispensationalisme met name onderwezen aan de "Brandpunt Bijbelschool" te Zeist (stichter: Johannes de Heer). Deze opleiding is later verhuisd en van naam veranderd (Evangelische Bijbelschool, Veenendaal). Een andere bekende verspreider van het dispensationalistische gedachtegoed was Jb. Klein Haneveld (Morgenrood Bijbelcursus) en R.H. Matzken (o.a. oprichter van Bijbel & Onderwijs). Ook uitgeverij Medema en andere aan de "Vergadering van Gelovigen" gerelateerde uitgeverijen en tijdschriften hangen of hingen deze zienswijze aan.

Naast Scofield was -in Canada- William Aberhart (1878-1943), bijgenaamd "Bible Bill", een bekend dispensationalist. Hij was oprichter van het "Calgary Prophetic Bible Institute", predikant, radio-presentator en later zelfs premier (1° minister) van de Canadese provincie Alberta (1935-1943). Ná zijn dood werd één van de eerste studenten van de "Calgary Prophetic Bible Institute": Ernest Charles Manning (1908-1996), zijn opvolger. Manning, op 17-jarige leeftijd tot geloof gekomen door Aberhart's radio-uitzendingen, was de langst zittende president in Alberta (van 1943-1968). Zij zijn verantwoordelijk geweest voor de invoering van ondermeer sociale (financiële) wetgeving in deze Canadese provincie en waren zeer geliefd bij de bevolking.

Bronnen

- "Dispensationalism", Prof. Rodney J. Decker, Baptist Bible Seminary
- Wikipedia, diverse artikelen
- www.internetbijbelcursus.nl

² Zie: Scofield lessen, "De Bedelingen".